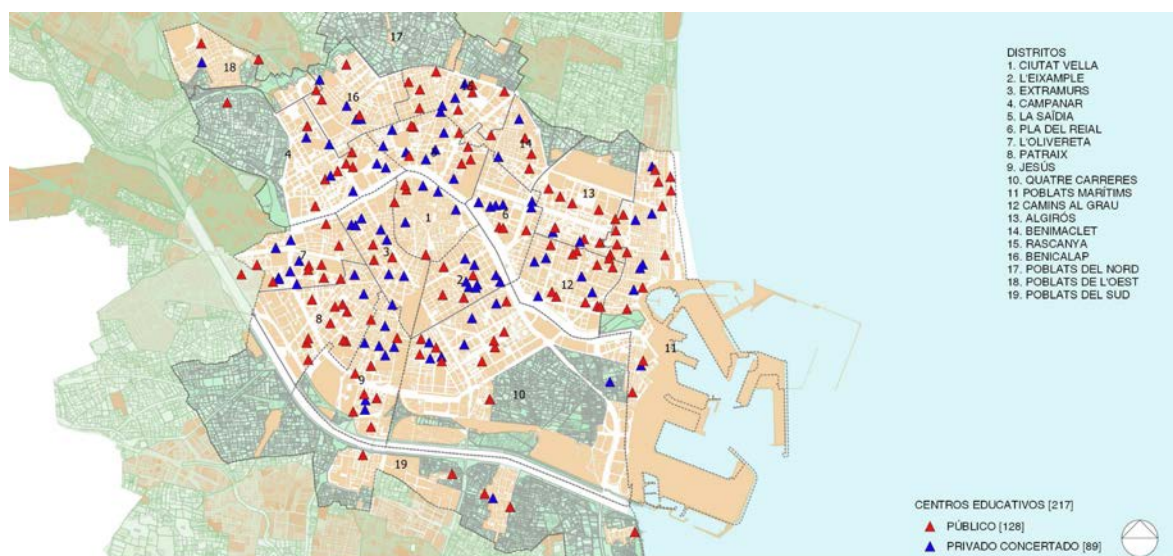

PROPOSTA de PLA CONTRA la SEGREGACIÓ ESCOLAR a VALÈNCIA.

EQUIP DE INVESTIGACIÓ CONVENI 'MAPA ESCOLAR DE VALÈNCIA'
DESEMBRE 2019

El projecte 'Mapa Escolar de València' sorgeix d'un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de València i la Universitat de València-Estudi General (UVEG) per 'investigar la situació de l'alumnat i del sistema educatiu en l'educació obligatòria a la ciutat de València i la seva evolució històrica, així com la formació d'estudiants en aquesta matèria '.

Coordinació

José Manuel Rodríguez Victoriano.

Equip investigador

Borja de Madaria Escudero.

Ana Valero Heredia.

Sandra García de Fez.

Laura Martínez Junquero.

Daniel Gabaldón Estevan.

Luis Vila Lladosa.

Vicent Horcas López.

Juan A. Romero Crespo

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA **EDUCACIÓ**

1 La xarxa escolar a la ciutat de València

L'estudi del sistema escolar de la ciutat València realitzat per l'equip d'investigadors i investigadores dins del conveni Mapa Escolar de València, signat entre el seu Ajuntament i la major de les seues universitats, ha desvetllat l'existència de desequilibris en la xarxa de centres escolars sostinguts amb fons públics al municipi. Aquestos desequilibris condueixen a desigualtats que generen segregació escolar i propicien l'exclusió educativa dels sectors socials més desfavorits.

La ciutat de València ha patit una històrica mancança d'escoles de titularitat pública de qualitat per atendre a la seua població escolar i, com a la resta de l'estat espanyol, s'ha recorregut a les institucions educatives privades per garantir el dret a l'educació obligatòria de la seua ciutadania.

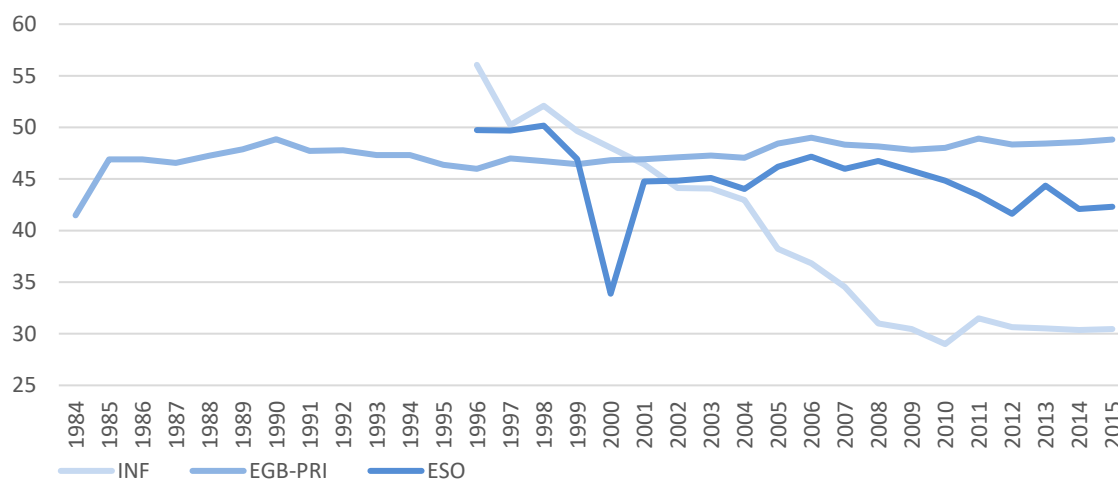
Aquesta realitat ha consolidat un sistema escolar dual que s'institucionalitzà amb el sistema de concerts educatius, previst a la Llei General de l'Educació de l'any 1970 i legitimat per la Llei Reguladora del Dret a l'Educació (LODE) de l'any 1985. El recurs als concerts educatius es justificà en aquells anys com una solució transitòria per garantir l'educació universal de tota la ciutadania, mentre no n'hi haguera una infraestructura escolar pública suficient. En conseqüència, conforme anara incrementant-se la dotació escolar pública, seria menys necessari el recurs als concerts educatius amb institucions privades.

Aquest fet no s'ha produït a la ciutat de València. Arran l'aprovació de la LODE paregué ser així, ja que la dotació escolar de titularitat pública que proporcionava l'educació obligatòria s'incrementà entre els anys 1985 i 1990. En aquestos anys l'oferta educativa obligatòria de titularitat pública a la ciutat, s'incrementà des d'un 46,89% fins un 48,85%. Des d'aleshores, aquest percentatge s'ha mantingut estable.

A l'Educació Secundària Obligatòria, que completa l'educació imperativa a l'organització del sistema educatiu actual, la proporció de l'oferta pública ha disminuït des del 49,69% de l'any 1996 fins el 42,31% a l'any 2016. En quant a l'evolució de l'educació infantil del segon cicle resulta més cridanera. La dotació pública a la ciutat ha disminuït des d'una proporció del 56,06%

al 1996, a una dotació del 30,46% a l'any 2016. A la vista d'aquestes dades, sembla que l'administració educativa no ha apostat per l'increment de l'oferta educativa de titularitat pública en el sistema escolar valencià durant els darrers 25 anys.

Evolució del percentatge d'unitats de titularitat pública a la xarxa escolar de València.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'oficina de estadística de l'Ajuntamiento de València

Per altra banda, els centres escolars no són iguals com tampoc ho són les característiques socioeconòmiques dels barris de la ciutat. L'evolució històrica de la ciutat de València i la implementació de centres educatius en el seu territori, ha anat conformant una xarxa en la qual els centres de major prestigi, principalment concertats, s'han ubicat als barris centrals de la capital valenciana. Pel contrari, als barris de la perifèria predominen els centres escolars públics, construïts per satisfer la demanda massiva de població immigrant que arribà a la ciutat als anys 60 i 70 del segle XX procedents d'altres províncies de l'estat espanyol. Aquesta dualitat es manté a l'actualitat.

Des d'aleshores, la població resident a la ciutat ha canviat la seua distribució als distints districtes el que ha suposat un creixement demogràfic tres vegades major als districtes de la perifèria que no als districtes centrals de la ciutat. Malgrat això, l'oferta escolar s'ha incrementat més als districtes centrals que no als districtes de la perifèria, augmentat més encara els desequilibris preexistents de la xarxa escolar de la ciutat de València.

Al curs escolar 2016-2017 la major part dels districtes centrals de la ciutat tenia sobreoferta de places escolars en totes les etapes educatives. El conjunt dels sis districtes centrals de la ciutat presenta una sobreoferta del 11,72% en la segona etapa d'educació infantil, del 17,46% en

l'etapa d'educació primària i del 51,24% en l'educació secundària obligatòria. Si comptabilitzem totes les etapes, el centre de la ciutat compta amb una oferta un 25,83% major que les necessitats educatives de la seua població. Pel contrari, els 13 districtes perifèrics presenten una oferta escolar insuficient per satisfer la demanda de places escolars. Aquest dèficit es situa en zas escolares. Este dèficit es situa en el 11,08% en educació infantil de segon cicle, el 13,20% en educació primària i del 12,29% en educació secundària obligatòria. El dèficit total de places escolars als districtes perifèrics de la ciutat de València és del 12,46%.

L'administració educativa té el mandat constitucional de realitzar la programació del sistema educatiu i proporcionar la dotació escolar adequada per satisfer les necessitats de la població. Per tant, l'organització dels districtes escolars a la ciutat i la distribució de l'oferta de places escolars en ells, ha de compensar les desigualtats de la implantació escolar en el territori amb la finalitat de garantir el dret a l'educació en igualtat de condicions per tota la ciutadania. Malgrat això, el disseny de la zonificació escolar i la seua dotació de places escolars no ha modificat substancialment els desequilibris presents al territori.

D'aquesta manera, s'ha consolidat l'estructura dual de la xarxa escolar valenciana procedent del franquisme, en la qual els centres escolars de prestigi es troben als barris de nivell socioeconòmic alt i els centres escolars desprestigiats s'ubiquen als barris de condició més desfavorida. Podem afirmar, per tant, que la distribució de l'oferta educativa a la ciutat de València ha contribuït a reforçar l'existència de sobreoferta als districtes centrals de la ciutat, a costa d'una dotació escolar insuficient als districtes de la perifèria. Aquest desequilibri en la dotació escolar dels diferents districtes de la ciutat genera tensions i desajustos en el procés d'escolarització, incentiva moviments de l'alumnat entre els diferents districtes i centres educatius de la ciutat, i alimenta dinàmiques de segregació escolar.

2 La evolució de la despesa pública en educació.

És sabut que en Espanya i en la Comunitat Valenciana una part significativa de la despesa pública en educació no s'executa directament en centres educatius de titularitat pública sinó que es transfereix a centres de titularitat privada a través del sistema de concerts educatius i d'altres subvencions. La taula següent mostra l'evolució de la despesa pública destinada a centres educatius de titularitat privada mitjançant concerts educatius i subvencions en Espanya i en la Comunitat Valenciana durant el període 2007-2017.

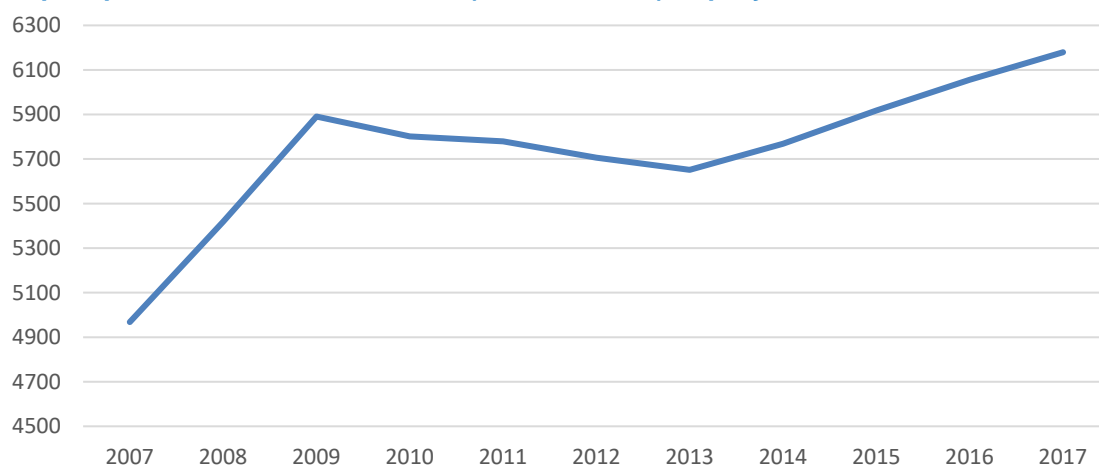
Transferències de les Administracions Educatives a centres escolars de titularitat privada.

Año	ESPAÑA	COMUNITAT VALENCIANA
2007	4.968,0	573,6
2008	5.418,4	623,1
2009	5.891,0	674,7
2010	5.801,6	673,9
2011	5.779,1	654,2
2012	5.705,8	629,0
2013	5.651,1	655,3
2014	5.768,5	661,5
2015	5.918,0	673,1
2016	6.056,4	677,8
2017	6.179,4	694,9

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació i Formació Professional del Govern d'Espanya.

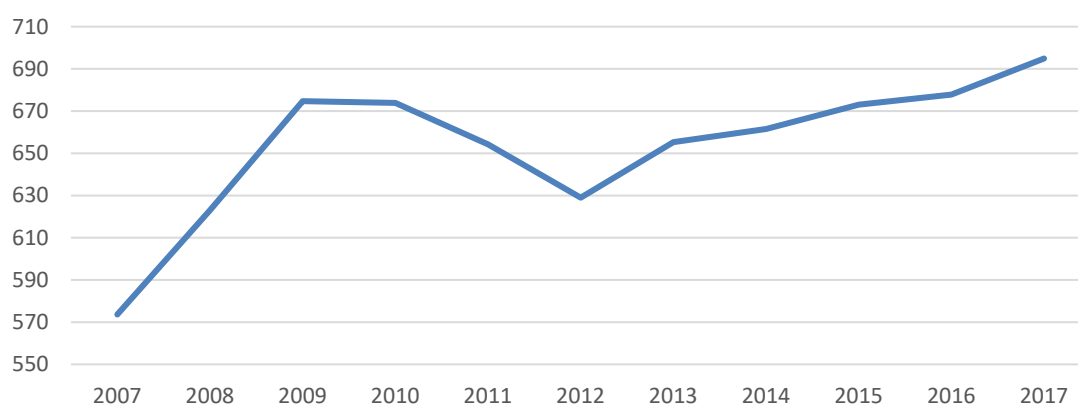
Les dades permeten apreciar com la despesa pública en educació destinada a concerts en Espanya anava augmentant a un ritme accelerat abans de la crisi, passant de 4900 milions el 2007 a 5900 milions el 2009, un increment superior al 20% en només dos anys. No obstant això, les dràstiques retallades pressupostàries que afectaren la despesa pública total en educació a partir del 2010 només es reflectiren lleugerament en la part destinada a concerts educatius, que va assolir un valor mínim de 5650 milions el 2013, la qual cosa representa una reducció de només un 4% en quatre anys. Des d'aleshores, la despesa en concerts tornà a incrementar-se ràpidament fins assolir quasi els 6200 milions el 2017, import molt més elevat que els registrats abans de les retallades pressupostàries aplicades a la despesa pública educativa a partir de l'any 2010.

Despesa pública en concerts educatius. (milions d'euros). Espanya.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació i Formació Professional del Govern d'Espanya.

Despesa pública en concerts educatius. (milions d'euros). Comunitat Valenciana.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació i Formació Professional del Govern d'Espanya.

L'evolució de la despesa pública en concerts educatius en la Comunitat Valenciana també mostra creixements accelerats en els anys previs a les retallades pressupostàries, passant de 574 milions d'euros el 2007 a 679 milions el 2009, un increment superior al 18% en només dos anys, seguits d'una petita reducció en els pitjors anys de les retallades, que situaren la magnitud en 629 milions d'euros el 2012, el valor mínim de la sèrie, la qual cosa representa un decreixement pròxim al 8% en tres anys. Des del 2013, la despesa pública en concerts educatius en la Comunitat Valenciana ha tornat a incrementar-se de manera sostinguda fins assolir els 695

milions d'euros el 2017, una quantitat clarament superior als valors màxims que s'assoliren abans de les retallades pressupostàries aplicades des del 2010.

Les conseqüències de l'evolució divergent de la despesa pública en concerts educatius i de la despesa pública total en educació han determinat que el primer tipus de despesa represente percentatges creixents del segon tipus de despesa al llarg del període considerat tant en la Comunitat Valenciana com en el conjunt d'Espanya, tal com es pot observar en la taula següent.

Evolució de la despesa pública en concerts educatius (% de la despesa pública total en educació).

Any	ESPANYA	COMUNITAT VALENCIANA
2007	10,7%	13,3%
2008	10,6%	12,8%
2009	11,1%	12,9%
2010	10,9%	13,6%
2011	11,4%	14,1%
2012	12,3%	14,9%
2013	12,6%	15,6%
2014	12,9%	15,7%
2015	12,7%	15,7%
2016	12,7%	15,5%
2017	12,5%	15,0%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació i Formació Professional del Govern d'Espanya.

En efecte, en la Comunitat Valenciana es destinava a concerts el 13,3% de la despesa pública en educació el 2007, percentatge que s'ha anat incrementant –crisi i retallades incloses- fins assolir el 15,0% el 2017. En el conjunt d'Espanya, on la despesa en concerts suposa un percentatge menor de la despesa pública en educació que en la Comunitat Valenciana, la proporció s'ha elevat des d'un 10,7% fins a un 12,5% en el mateix període.

3 La segregació escolar a la ciutat de València

La segregació escolar és el fenomen mitjançant el qual determinats col·lectius socials de característiques homogènies, es concentren en determinats centres escolars, de forma que l'homogeneïtat de la composició social de les escoles no reflexa l'heterogeneïtat de la realitat social dels territoris on estan ubicades.

La segregació escolar pot respondre a les condicions de desigualtat en diverses variables, tant de nivell socioeconòmic, com de formació, nivell d'estudis o origen nacional o ètnic. Malgrat haver-los sol·licitats reiteradament, l'administració educativa s'ha mostrat molt poc inclinada a facilitar-nos les dades desagregades que hagueren permès conèixer les esmentades dades de les famílies que tenen fills o filles als distints centres escolars de la ciutat i les seues possibles necessitats específiques de recolzament educatiu. Aquesta circumstància ens ha dificultat l'anàlisi de les condicions de segregació socioeconòmica o per diferències de nivell d'estudis en el sistema educatiu de la ciutat i ens ha obligat a treballar amb indicadors aproximats. Malgrat això, gràcies a les dades proporcionades per l'Oficina d'Estadística Municipal, quina col·laboració ha sigut fonamental pel present projecte, sí disposem d'informació sobre una de les dimensions més rellevants que incideixen en la segregació escolar, la concentració als diferents centres escolars d'alumnat provinent de famílies d'origen estranger.

Existeixen diversos índexs i indicadors que proporcionen el valor de la segregació d'un determinat grup social en un territori. Un dels més emprats és l'índex de Gorard que mesura la relació entre la distribució de la població del grup social objecte d'estudi, en aquest cas la població d'origen estranger, i la distribució total de la població en l'esmentat territori, on zero equival a l'absència de segregació i un a la segregació màxima. Aquest índex aconseguix un valor de 0,43 per la distribució de l'alumnat d'origen estranger al conjunt del sistema escolar de València en els nivells de segon cicle d'infantil i primària, per la qual cosa podem qualificar la segregació escolar d'aquest alumnat com a alta. Els dos districtes amb millor condició socioeconòmica de la ciutat, Pla del Real i Eixample, són els districtes amb major segregació de la població d'origen estranger, amb índexs de 0,60 i 0,56 respectivament, que indiquen una segregació escolar molt alta. Altres districtes on la població escolar estrangera es troba molt separada són Rascanya, amb un índex de 0,49 i Extramurs, Jesús i Poblats Marítims, amb 0,48.

Si analitzem les distintes titularitats observem com l'índex de Gorard de l'escola pública és baix en la majoria de districtes, amb un valor de 0,29 pel conjunt de la ciutat. Únicament el districte de Jesús presenta una alta segregació de l'alumnat estranger en les escoles públiques, amb un índex de 0,42. Pel contrari, la segregació de l'alumnat estranger a l'escola concertada, és alta,

tant en els centres de caire religiós com laic, amb dos districtes, Rascanya i Jesús, que presenten una segregació molt alta.

Observant la segregació a les distintes etapes, observem com les escoles infantils de segon cicle són les més segregades. Cinc districtes de la ciutat tenen un índex de segregació de l'alumnat estranger molt alt en aquesta etapa, ja que superen el 0,50, amb altres cinc superant el 0,40. La major segregació es produeix dins de les escoles concertades als districtes d'Algirós, Rascanya, Jesús i Campanar.

A l'etapa d'educació primària, els districtes de Pla del Real i Eixample també presenten una segregació molt alta, amb valors de 0,62 i 0,59 respectivament. Altres vuit districtes tenen valors de l'índex alts. En aquesta etapa la major segregació es produeix entre els centres concertats del districte de Rascanya, i el districte de Pla del Real destaca per la seua segregació de l'alumnat estranger entre els centres de ambdues titularitats.

A l'etapa d'educació secundària obligatòria, únicament els districtes d'Eixample i Rascanya presenten una segregació molt alta, principalment entre els centres concertats. Eixample i Extramurs també compten amb una alta segregació entre els centres públics i concertats.

Els valors dels índexs en les successives etapes semblen suggerir una evolució desfavorable de la segregació escolar de l'alumnat d'origen estranger als centres educatius de la ciutat de València, ja que les generacions més joves pateixen major segregació que els seus companys i companyes més majors. Per aconseguir una distribució equilibrada als centres escolars de la ciutat caldria redistribuir al 51% de l'alumnat estranger a l'etapa d'educació infantil de segon cicle, al 48% en la de primària i al 44% en l'Educació Secundària Obligatòria, per aconseguir una distribució equilibrada als centres escolars de la ciutat. La qual cosa posa d'evidència l'alt índex de segregació als centres educatius del municipi de València.

Les dades d'escolarització de la població d'origen estranger a la ciutat de València mostren que les nostres escoles no semblen estar funcionant com a mecanismes d'integració per l'alumnat forà, que es veu concentrat, i en alguns casos aïllat, en col·legis molt determinats de la ciutat. Les dades també indiquen que la divisió dual de la xarxa escolar juga un paper rellevant en la incidència dels processos de segregació escolar.

4 La necessitat de combatre la segregació escolar

Una escola homogènia que no represente la diversitat social del seu entorn, és un mitjà molt potent de reproducció de les desigualtats, per tant, la segregació escolar atempta contra el principi d'igualtat d'oportunitats educatives arrellegat al nostre text constitucional i desenvolupat a les successives lleis d'educació.

Els processos d'expulsió i exclusió que produeixen la segregació escolar tenen grans costos pel conjunt de la societat. Per una part, tenen efectes negatius pel propi sistema educatiu, doncs s'ha demostrat que la segregació escolar limita el rendiment acadèmic de tot l'alumnat al minimitzar 'l'efecte company' als grups amb major necessitat de recolzament, i contribueix a l'increment de l'abandonament escolar primerenc dels col·lectius socials desfavorits. Per altra part, tenen efectes devastadors per la convivència i la cohesió de la nostra societat, perquè limiten l'equitat del sistema, disminuint les possibilitats d'ascens social i dificulten la comprensió multicultural. Limiten, per tant, les possibilitats de desenvolupament democràtic d'una societat.

Resulta, per tant, necessari implementar polítiques que aborden la segregació i siguin capaces de reforçar la cohesió social a les aules mitjançant una educació inclusiva dirigida a recolzar les necessitats dels xiquets i xiquetes procedents dels contextos socioeconòmics més vulnerables. Equilibrant la composició social dels centres s'anivellen les seues necessitats, tant de recursos materials com humans, així com la capacitat dels mestres de fer millor la seua feina.

La lluita per una escolarització equilibrada és una responsabilitat col·lectiva i requereix del compromís de tots els agents socials implicats en el sector educatiu. Per això resulta necessari un pacte entre tots ells de manera que s'assenteixen les bases pel treball consensuat en l'assoliment d'un objectiu comú. No podem perdre de vista que allò que està en joc és la possibilitat d'un futur en comú.

5 Propuesta de medidas contra la segregación escolar.

Les propostes s'estructuren en diversos àmbits:

:

1. **Polítiques compromeses amb la lluita contra la segregació escolar.**
2. **Política de transparència informativa sobre les dinàmiques socials amb impacte en la segregació escolar.**
3. **Programació del sistema educatiu amb criteris que lluiten contra la segregació escolar.**
4. **Informació i acompanyament a les famílies en el procés d'elecció de centre escolar.**
5. **Gestió del procés d'escolarització per previndre i reduir els processos de segregació escolar.**
6. **Mesures de financiació orientades a compensar les dinàmiques de segregació escolar.**
7. **Supervisió i seguiment dels diversos agents implicats per evitar accions que promouen la segregació escolar.**

1. Polítiques compromeses en la lluita contra la segregació escolar.

Malgrat que la lluita per una escolarització equilibrada és una responsabilitat col·lectiva i requereix del compromís de tots els agents socials implicats en el sector educatiu, és indubtablement necessària, una acció política decidida per part de les administracions amb competències educatives.

Per això proposem de forma general que als textos legislatius que s'aproven i en les polítiques que s'implementen amb incidència en el sector de l'educació, s'incloga de forma obligatòria una justificació del possible impacte de les mesures proposades en la segregació escolar. Aquesta justificació resulta especialment necessària en aquelles decisions que afecten a la programació del sistema educatiu, a la informació i acompanyament de les famílies en les seues trajectòries educatives, al control de l'escolarització i als criteris de financiació del sistema educatiu.

2. Política de transparència informativa sobre les dinàmiques socials amb impacte en la segregació escolar.

No pot haver-hi política compromesa contra la segregació escolar sense coneixement de les condicions socials que la fomenten. Resulta, per tant, imprescindible generar dades suficients i construir indicadors que ens permeten avaluar la incidència de les polítiques públiques en la segregació escolar.

De la mateixa manera, no existeix política democràtica vàlida que no siga transparent i possibiliti tant la rendició de comptes per part de l'administració educativa, com la seua supervisió i control per part de la ciutadania.

La planificació de les intervencions educatives a escala municipal, exigeix més i millors dades sobre el sistema d'ensenyament i requereix la coordinació entre les diferents administracions en l'elaboració i presentació pública de les esmentades dades. És necessària una major coordinació entre les administracions amb competències en matèria educativa. Qualsevol planificació de política educativa que es realitze sense aquesta coordinació i sense l'anàlisi de les dades pertinents és, literalment una 'planificació a cegues' que pot contribuir a agreujar els problemes del sistema educatiu en general i de les condicions de segregació escolar en particular.

Per això, proposem:

- Establir i desenvolupar sistemes d'arreglada sistemàtica de dades sobre la composició socials dels centres escolars. En aquest sentit, resulta especialment interessant aprofitar els processos d'admissió als centres escolars per obtenir informació rellevant sobre les condicions socioeconòmiques de la unitat familiar de l'alumnat, sobre el seu origen nacional o ètnic, el seu nivell d'escolarització i estudis, les necessitats educatives especials de l'alumnat o altres circumstàncies vitals que es consideren rellevants per proporcionar dades detallades, desagregades, convenientment anonimitzats, actualitzats, constants i variats que permeten estudiar amb precisió les dinàmiques de segregació o concentració de l'alumnat en els distints centres escolars, permetent la implementació de polítiques informades encaminades a millorar l'equitat i la igualtat d'oportunitats educatives per tota la població, sense distincions.
- Establir un protocol que permeti la disponibilitat de dades per l'estudi pormenoritzat de les condicions de segregació escolar, complint amb les prescripcions legals en relació a la protecció de dades i dur a terme polítiques públiques més equitatives.
- Analitzar i difondre bones pràctiques que s'han mostrat efectives en altres territoris o contextos en la lluita contra la segregació escolar.

- Promocionar activitats educatives per la comunitat escolar que permeten l'adquisició de valors democràtics i afavorisquen la convivència cívica.
- Realitzar estudis específics sobre la composició social dels diversos àmbits territorials que poden generar condicions de desigualtat amb incidència en la segregació escolar. Incorporar estos anàlisis als plans educatius de l'entorn.
- Dur a terme estudis específics sobre l'impacte de la programació de l'oferta d'educació secundària obligatòria i batxillerat en l'equitat del sistema educatiu en el seu conjunt.
- Efectuar estudis específics sobre la incidència de factors socioeconòmics en les condicions d'accés, participació, permanència i progrés de l'alumnat en els centres educatius, així com a les diverses pràctiques dels agents que intervenen en el sistema educatiu: la jornada i els horaris escolars, les pràctiques acadèmiques, els resultats acadèmics, la participació en activitats complementàries i extraescolars, la repetició de curs, la selecció d'itineraris, la participació en programes de reforç o l'abandonament escolar primerenc són sols alguns exemples que han de ser analitzats des de la perspectiva de la segregació escolar.
- Estudiar la financiació del sistema educatiu valencià, el cost diferencial de les diverses places escolars ofertades en el territori i els seus impactes en la segregació escolar.
- Facilitar i incentivar l'elaboració anual dels informes preceptius sobre la situació del sistema educatiu en els àmbits de competència dels diversos consells escolars i crear els mecanismes per la seua adequada i regular difusió pública.
- Crear i finançar un Observatori de Dades i Investigacions del Sistema d'Ensenyament Aplicat (ODISEA) a nivell municipal, promogut per l'administració municipal vinculat a l'àmbit acadèmic, que permeta unificar i homogeneïtzar les bases de dades provinents de fonts diverses, realitzar estudis i proposar polítiques concretes en vistes d'una garantia del dret a l'educació mitjançant l'equitat educativa.

3. Programació del sistema educatiu amb criteris que contemplem la segregació escolar.

Fins ara, les polítiques de programació del sistema educatiu s'han basat, en el millor dels casos, en l'ajust numèric de l'oferta de places d'un determinat territori a la demanda prevista, ben entesa en termes potencials atenent a les dades demogràfiques arreplegades al padró, o bé entesa en termes reals atenent a les sol·licituds efectuades en els processos d'admissió. Si la planificació de la xarxa escolar es realitza únicament atenent a la demanda de les famílies, els diversos estudis confirmen que el resultat és una xarxa molt segregada.

Aquestos criteris no contemplem els desequilibris socials o territorials, i contribueixen a generar dinàmiques de segregació. Malgrat això, la zonificació escolar és un dels principals instruments

de la planificació educativa per garantir una distribució equilibrada de l'alumnat, y por això s'ha de gestionar amb l'objectiu de contra la segregació escolar.

Por això, proposem:

- Eliminar el conflicte que es produeix per la confusió entre zonificació i proximitat. Per això es proposa eliminar la zonificació dels criteris prioritaris d'admissió per proximitat i computar aquesta mitjançant la distància als centres escolars independentment del districte escolar en el qual es troben ubicats. D'aquesta manera la zonificació s'ha d'emprar únicament com a recurs per la planificació de l'oferta educativa en la ciutat amb l'objectiu no sols reequilibrar els diferents districtes sinó, sobre tot, de construir noves escoles on n'hi ha dèficit de dotació escolar.
- Analitzar la zonificació escolar tenint en compte les condicions socioeconòmiques del territori, de manera que els diferents districtes escolars compten amb la heterogeneïtat social possible i el major equilibri en les condicions d'oferta educativa, no sols en termes de nombre de places sinó també en quant a les característiques dels centres escolars i les seues poblacions potencials. Tant les condicions sociodemogràfiques del territori com la posició dels centres escolars en ell son desiguals, però la zonificació ha de proposar i justificar una zonificació que equilibre, en la major mesura possible, eixes condicions de sortida. S'ha d'evitar la mera zonificació per motius administratius.
- Evitar els districtes escolars massa grans que propicien excessius moviments de la demanda generant dinàmiques de segregació, i també aquells massa xicotets que proporcionen entorns territorials socialment molt homogenis.
- Ajustar l'oferta de places escolars tenint en compte, principalment, les necessitats de la població potencial del districte escolar. S'han d'evitar situacions de sobreoferta o manca de places als districtes escolars que propicien moviments de demanda entre ells.
- Evitar ampliacions de ratio als centres escolars que generen sobreoferta en la zona en la que s'ubiquen. En cas de sobreoferta, estudiar la possibilitat d'aplicar reduccions de ratio quan no resulta viable la supressió d'unitats.
- Incorporar a la proposta de zonificació las conclusions i recomanacions realitzades en matèria d'equitat pels plans educatius de l'entorn.
- Impedir la programació d'itineraris escolars que afavorisquen la segregació escolar mitjançant l'adscripció de centres amb condicions socials desfavorides. Impedir que centres amb dificultats o població escolar vulnerable estiguen adscrits a instituts també con dificultats. Ajustar les adscripcions entre els diferents centres escolars de manera que es fomenti l'heterogeneïtat social.

- Analitzar la possibilitat i promoure, encara que siga mitjançant experiències piloto, la incorporació a la oferta de cada districte escolar de centres integrats amb les diferents etapes d'ensenyament.
- Frenar l'extensió de la jornada continua mentre no es demostre la seua innocuïtat. Promoure la re-implantació de la jornada escolar partida en tots els nivells de l'ensenyança no universitària però adaptada a les necessitats reals dels destinataris i destinatàries de l'educació en cada etapa i cicle educatiu.
- Evitar la concentració de centres escolars de composició escolar desfavorida en un mateix territori. Valorar la possibilitat d'integració d'alguns centres amb aquestes característiques amb altres de composició social més acomodada o heterogènia. Analitzar, inclús, la possibilitat de tancament i refundació dels centres escolars públics que es troben en procés d'estigmatització o 'guetificació'.

4. Informació i acompanyament a les famílies en el procés d'elecció de centre escolar.

La informació que reben les famílies sobre els centres escolars és clau en el procés d'elecció d'una escola o un institut. Diversos estudis han trobat relació amb processos de segregació en el desigual accés a la informació sobre el sistema educatiu i en els processos de selecció i admissió en els centres escolars. Aquest asimètric accés a la informació pot tindre el seu origen en la diferent capacitat d'interpretació per part de les famílies, però també en la desigual informació que els propis centres educatius posen a la seua disposició pel procés d'escolarització.

És important que la informació disponible per part dels centres escolars done resposta a un protocol de pautes comú a tots els centres sostinguts amb fons públics. Resulta imprescindible realitzar polítiques informatives a la població en general i a aquelles famílies que es troben en situacions de risc escolar (menors amb NEE, matrícules fora de plaç, arribada recent al país...), per tal de que es proporcione tota la informació i assessorament de cara a l'elecció de centre, fent que aquest dret siga respectat per tot l'alumnat sense excepcions, tant als centres públics como als privats subvencionats i, especialment, en les matrícules fora del plaç establert, és a dir, les que es produeixen durant tot el curs escolar.

Per això, proposem:

- Realitzar campanyes d'informació i sensibilització sobre la segregació escolar i el seu impacte en el sistema escolar.

- Elaborar, utilitzar i difondre un sistema d'indicadors sobre l'equitat del sistema educatiu fàcilment actualitzable i comprensible per tots els agents implicats.
- Garantir una informació transparent i homogènia de les característiques dels diversos centres escolars per totes les famílies sense distincions, evitant que els interessos particulars dels agents implicats en l'escolarització controlen o manipulen el flux d'informació disponible per les famílies.
- Publicar una guia pel procés d'escolarització, actualitzada anualment, amb l'oferta educativa de cada territori, que incloga tota la informació necessària, les places ofertades i les principals característiques dels centres escolars, necessàries per garantir l'equitat en l'accés a una elecció informada de centre escolar. És convenient que la guia es publique en diversos idiomes (castellà, valencià, anglès, francès, àrab, romanès...) amb l'objectiu de satisfer les necessitats de població potencialment desfavorida.
- Desenvolupar un model de centres municipals d'informació i acompanyament escolar a les famílies, que gestionen el procés d'escolarització de forma coordinada per tot el municipi o, com a mínim, cada districte escolar.
- Desenvolupar actuacions d'acompanyament específic per famílies de determinats col·lectius desfavorits en risc de caure en processos d'exclusió educativa i segregació social i escolar.
- No utilitzar el percentatge de sol·licituds dels centres escolars com a principal i, molt menys, únic indicador de l'èxit en el procés d'admissió de l'alumnat, i complementar aquest indicador amb altres que avaluen l'equitat tant en la demanda como en la composició social dels centres.
- Fer públics i notificar a les famílies tots els costos addicionals, voluntaris o no, sol·licitats per cada centre escolar.
- Millorar la detecció primerenca de futur alumnat amb necessitats educatives especials, per garantir la seua distribució equitativa en els centres sostinguts amb fons públics, garantint una adequada atenció. Garantir la dotació suficient de personal professional en els serveis que han de realitzar aquesta tasca.
- Incentivar que determinades famílies de condició socioeconòmica afavorida o amb major capital cultural accedisquen de forma col·lectiva a centres amb problemes de demanda degut a la seua composició social.

5. Gestió del procés d'escolarització per previndre i reduir els processos de de segregació escolar.

Les mesures que planifiquen la demanda permeteixen actuar sistemàticament contra la segregació escolar en un determinat territori perquè determinen el marc de condicions des

del qual es realitzarà l'elecció de les famílies i l'assignació de places en els centres. Quan s'orienten des de l'equitat poden regular i equilibrar les preferències de les famílies fomentant la igualtat d'oportunitats.

La composició dels centres escolars està molt condicionada per la gestió del procés d'admissió en ells. Nombrosa evidència científica demostra que l'elecció lliure de centre educatiu per part de les famílies, siga mitjançant polítiques de xec escolar o per l'eliminació de criteris d'adscripció territorial, genera processos de segregació escolar. Pel contrari, l'adscripció obligatòria en base a un únic criteri, principalment la proximitat, també pot alimentar dinàmiques de segregació en entorns territorials prèviament segregats.

La incorporació fora de plaç de l'alumnat nouvingut als centres escolars s'ha convertit en un dels principals mecanismes que generen dinàmiques de segregació en la xarxa escolar.

Per tant, proposem:

- Modificar el vigent decret d'admissió en els centres escolars per incorporar un anàlisi i justificació de les mesures proposades tenint en compte el seu impacte en la segregació escolar.
- Incorporar en el decret d'admissió totes les estipulacions legals que siguen d'aplicació d'acord a altra legislació sectorial, principalment en matèria d'equitat i inclusió. Amb caràcter immediat s'ha d'incorporar la prohibició de que alumnat amb necessitats específiques de recolzament educatiu i alumnat en situació que requereixca mesures de compensació de les desigualtats supere la quarta part de l'alumnat a cada centre (Art. 20.3 del decreto 104/2018 de principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià).
- Establir objectius de composició social desitjable als centres escolars tenint en compte la segregació escolar i explicitar la ponderació establerta de la prioritització dels diversos criteris tenint en compte el seu possible impacte en ella.
- Evitar que la ponderació dels criteris prioritaris d'admissió genere empates massius entre els i les sol·licitants. Ampliar tant les circumstàncies objecte de valoració como les forquetes de puntuació per a que l'assignació de punts distribuïxca a la població objecte en rangs més amplis que faciliten la prioritització de l'assignació de places d'acord amb els criteris establerts per la legislació, sense necessitat de fer ús extensiu dels criteris de desempat i del sorteig.
- Promoure la unificació de criteris de ponderació en les diverses iniciatives relacionades amb el sistema educatiu. Es proposa unificar el criteri d'assignació de punts per renda de la unitat familiar en l'admissió i en la concessió de beques de menjador.
- Diversificar el criteri de proximitat, diferenciant la proximitat al domicili familiar, que ha de ser objecte de major ponderació com estableix el decret d'admissió 40/2016, de la proximitat al

lloc de treball dels membres de la família, que ha de ponderar-se amb una assignació de punts menor. En qualsevol cas, la proximitat als centres escolars s'ha de comptabilitzar de forma independent de la zonificació. Proposem assignar la màxima puntuació al centre escolar més proper i successivament a la resta de centres escolars fins completar la llista d'eleccions possibles.

- Crear Oficines Municipals d'Escolarització que s'ocupen de la gestió i coordinació del procés d'admissions. Aquesta responsabilitat no pot deixar-se a l'arbitrarietat dels centres escolars i els seus equips directius que, en última instància, són part interessada en el procés i poden avantposar els seus interessos particulars sobre els interessos col·lectius.
- Evitar canvis de centre causats per dificultats d'escolarització cap a centres amb una elevada concentració de problemàtiques socials, encara disposant de vacants.
- Evitar que l'escolarització fora de plaç i la incorporació de 'matrícula viva' es produïska en centres amb una alta concentració d'alumnat de condicions socials desfavorides o amb necessitats educatives especials. Considerar la possibilitat de disminuir les ràtios als centres d'alta concentració que presenten vacants una vegada finalitzat el període d'admissió.
- Implementar una bona política de reserva de places per alumnat amb necessitats específiques de recolzament educatiu i planificar una reserva de places per gestionar la matrícula viva, evitant que siguin els mateixos centres els que assumeixen l'esforç d'escolaritzar a l'alumnat d'incorporació tardana. En aquest sentit, la normativa permet un augment de ratio del 10% en cada aula de cada centre. S'ha d'intentar que les reserves de places en cada centre s'ajusten a la quantitat d'alumnat amb necessitats específiques de recolzament educatiu a cada districte escolar.
- Promoure acords o pactes a escala de districte o municipi entre els diversos centres escolars per incrementar la coresponsabilitat en l'escolarització equilibrada de l'alumnat.

6. Mesures de financiació orientades a compensar les dinàmiques de segregació escolar.

L'assignació dels mateixos recursos a persones o grups socials que es troben en situacions desiguals pot contribuir a la millora de les condicions de tots dos, però garanteix la reproducció de les desigualtats inicials vinculades a la seva diferent posició social, contribuint a perpetuar-les i generant les condicions que possibiliten la segregació escolar. Cal, per tant, generar condicions de finançament que contemplin la desigualtat d'oportunitats educatives i estableixin mecanismes d'assignació de recursos que lluitin contra la segregació escolar.

Per això, proposem:

- Establir mecanismes de financiació relacionats amb la coresponsabilitat en l'escolarització equilibrada de l'alumnat i la lluita contra la segregació escolar.
- Establir ajudes complementàries per garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a activitats complementàries i extraescolars per facilitar l'escolarització equilibrada de l'alumnat.
- Implementar programes 'Magnet' que facen més atractiva l'oferta educativa d' alguns centres escolars amb baixa demanda incentivant la seua col·laboració amb entitats externes.
- Analitzar i revisar l'adequació dels concerts educatius a les condicions exigides de satisfer necessitats d'escolarització i atenció a poblacions desfavorides, tal como arreplega la legislació educativa vigent.

7. Supervisió i seguiment dels diversos agents implicats per evitar accions que promoguen la segregació escolar.

Totes les mesures proposades no tenen efectivitat si les administracions públiques i, principalment, la inspecció educativa, no supervisen el seu compliment efectiu i el compromís de tots els agents educatius en la lluita contra la segregació escolar.

Per tant, proposem:

- Evitar que el cobro de quotes complementàries deriven en la reproducció de desigualtats, tant en els projectes educatius de centre com en l'admissió d'alumnat socialment desfavorit, que puguen propiciar dinàmiques de segregació escolar.
- Combatre de forma activa i efectiva el frau relacionat amb el procés d'escolarització, tant per part de les famílies com dels centres escolars.
- Implementar mesures per evitar que l'oferta diferenciada de serveis de menjador, jornada escolar i activitats extraescolars propicie la segregació escolar i dificulte l'equitat social entre els sectors més vulnerables.
- Promoure que l'ideari de tots els centres sostinguts amb fons públics, incorporen la diversitat com objectiu per treballar així com elements d'inclusió al projecte educatiu.
- Complementar els programes educatius mitjançant polítiques interdisciplinars (urbanístiques, de transport o d'ajudes socials) que faciliten la lluita contra la segregació escolar als centres educatius.
- Dotar de recursos als centres en funció del seu grau de complexitat i no per plaça ocupada.